

РЕШЕНИЕ

№ 214

гр. София, 08 юни 2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, трето наказателно отделение, в открито съдебно заседание на дванадесети май през две хиляди и двадесет и трета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: АНТОАНЕТА ДАНОВА

ЧЛЕНОВЕ: НЕВЕНА ГРОЗЕВА

ДАНИЕЛ ЛУКОВ

при секретаря Н. Пелова
с участието на прокурор Илиян Точев от ВКП,
като разгледа докладваното от съдия Грозева н. д. № 328/2023 г. и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е образувано на основание чл. 346, т. 1 от НПК по жалба на адв. Л. –защитник на подс. Й. М. и жалба на частните обвинители А. Г. - И. и В. И. чрез повереника им – адв. К. срещу присъда № 17 от 25.10.2022 г. на САС, постановена по внохд № 351/22 г.

В жалбата на адв. Л. са релевирани касационни основания по чл. 348, ал. 1, т. 2 и т. 3 от НПК. Настоява се, че присъдата е постановена при съществени нарушения на процесуалните правила, накърняващи правото на защита на подсъдимия, като изводите на съда за авторството са изградени на предположения и при игнориране на доказателства. Присъдата е постановена при липса на мотиви, поради необсъждане на съществени възражения на защитата. Основното оплакване в жалбата се отнася до недопустимост на показанията на св. Р. и кредитирането им в частта, в която се съдържат твърдения, че подсъдимият е извършител на престъплението, според заявеното от неговия брат след проведена следтестова беседа с него. Сочи се, че показанията на св. Р. са недопустими и с оглед отказа на М. М. да свидетелства по делото. Налице е заобикаляне на закона при приобщаване на факти от тези показания чрез показанията на св. Р..

Възразява се, че съдът е накърнил правото на справедлив процес по смисъла на чл. 6 от ЕКЗПЧ, поради ползването на негоден доказателствен източник и поради игнориране на експертното заключение в отговор на трета задача /т. 3, л. 27-38/ и необсъждане на възражение на защитата относно съобщеното от М. М. пред св. Р. за проведен разговор с брат му в 12 часа, който е отразен в справката като входящ за подсъдимия, както и за пристигането му в съблекалнята на тенис-кортовете след 12 часа. Не са обсъдени разминаванията в показанията на М. М. относно характеристиките на ножа, като е налице разминаване в съобщеното за неговия размер и установеното при намирането му и проведеното разпознаване на предмети.

На следващо място се сочи, че съдът е обосновал изводите си за доказаност на авторството и въз основа на заключението на СППЕ на подс. М. относно психологическия профил на убиеца и неправилно е приел, че намерения при огледа

в шахтата нож е средството, с което е извършено престъплението, като не е съобразено заключението на СМЕ според, което нережещият ръб има неравни елементи, които не са уникални. Не е обсъдено също така възражението, че записът от охранителната камера пред БНР не позволява да се направи еднозначен извод за авторството и поради това, че като вещественно доказателство, той следва да бъде огледан от съда, който следва да установи какво е неговото съдържание и когато то е неясно, следва да го изключи от доказателствения материал, поради това, че е негоден да допринесе за разкриване на обективната истина, като съдът не може да замести собственото си наблюдение с това на трети лица/свидетели или експерти/. Твърди също така, че невъзможността ясно да се установи какво се вижда на записа, само сочи, че е налице негоден доказателствен източник.

Съдът не е обсъдил възражението за разликата между отраженото на записите от камерите време и астрономическото време, както и че белезите по които свидетелите са разпознали подс. М. не са частни, а общи. Не са обсъдени доводите, че няма данни подсъдимият да не е ходил на училище и променил фейсбука си, игнорирайки показанията на свидетелите М. и Н. за обратното.

В жалбата се настоява за явна несправедливост на наказанието, като се твърди, че при определянето му съдът е демонстрирал пристрастност приемайки, че характеристичните данни за подсъдимия били противоречиви, като последният извод почивал изцяло на предположения. Игнорирана е липсата на отегчаващи отговорността обстоятелства, като изброените от съда не следвало да бъдат третираны като такива, поради което, ако не бъдат уважени съображенията за наличието на касационното основание по чл. 348, ал.1, т. 2 от НПК, ВКС следвало да намали чувствително определеното наказание.

В касационната жалба на частните обвинители са заявени касационни основания по чл. 348, ал. 1, т. 1 и т. 3 от НПК, като се настоява за отмяна на въззивната присъда и за връщане на делото на САС с даване на конкретни указания по приложението на материалния закон, за увеличаване на наказанието и размера на уважените граждански иски. Събраните доказателства по делото установяват наличието на квалифициращото обстоятелство „особено мъчителен начин“ по чл. 116, ал. 1, т. 6 от НК, а не по чл. 115 от НК, както е прието във въззивната присъда. Неправилна е преценката за това, че състоянието, в което се е намирала жертвата показва, че се касае за типичен, характерен начин на причиняване на смъртта. Игнорирано е заключението на СМЕ на труп, съгласно което жертвата е изпитвала силни болки и е могла емоционално да преработва цялата ситуация, възприемайки случващото се, както и показанията на пристигналите минути след нанасяне на удара свидетели – М. и К.. Акцентирано е на практика на ВКС, съгласно която продължителността по време на изпитваните болки не е единствения критерий за квалифициране на деянието като извършено по „особено мъчителен начин“, отчитайки конкретните данни по делото за това, че И. е изпитвал недостиг на кислород и смъртта му е представлявала мъчителен процес.

Настоява се за неправилна индивидуализация на наказателната санкция, като тя следвало да бъде определена към максималния размер, тъй като констатацията за това, че липсват други общественоопасни прояви преди процесното, е направена произволно. Възрастта на дееца не следва да се оцени като смекчаващо отговорността обстоятелство, както е приел съда, имайки предвид диференцираната процедура при определяне на наказанието за непълнолетни за извършено по чл. 115 от НК престъпление от две до осем години лишаване от свобода. Разкритата висока степен на обществена опасност на деянието и дееца с оглед неговата конкретика, безпричинността на извършването му, положените усилия за укриване на авторството и всички приети от съда отегчаващи

отговорността обстоятелства, налагат извод за това, че определеното наказание от 6 години и шест месеца лишаване от свобода е явно несправедливо, поради което се настоява за увеличаването му. Присъдата в гражданската ѝ част е несъобразена с актуалната съдебна практика по приложението на чл. 45 от ЗЗД, съгласно която размерът на дължимата обезвреда се определя не към момента на извършване на деянието, а към момента на произнасянето на съда. Настоява се за увеличаване на уважените граждански иски до 200 000 лв., поради доказаност на претенцията на частните обвинители – родители на жертвата.

В съдебно заседание пред ВКС защитата на подс. М.- адв. Л. поддържа касационната жалба с подробно развитите в нея аргументи и направени искания.

Подс. М. изразява съгласие със защитата си и моли за уважаване на жалбата.

Представителят на ВКП пледира за основателност на касационната жалба на частните обвинители и настоява за отмяна на присъдата и връщане на делото на САС, поради наличието на двете касационни основания по чл. 348, ал. 1, т. 1 и т. 3 от НПК. Жалбата на подсъдимия намира за неоснователна, тъй като в своята дейност по оценката на доказателствените материали, съдът не е допуснал съществени процесуални нарушения, с които да е нарушил правото на защита на подс. М..

Адв. К.- повереник на частните обвинители А. И. и В. И., поддържа касационната жалба с развитите в нея подробни съображения и настоява за отмяна на въззивния акт и за връщане на делото за ново разглеждане от въззивния съд на посочените в нея основания. Частните обвинители не се явяват пред ВКС.

ВКС – трето наказателно отделение, след като изслуша доводите на страните и след като взе предвид депозираните жалби, приложените по делото материали, в рамките на правомощията си и предмета на касационен контрол, намери следното :

Жалбата на подс. М., чрез адв. Л. е неоснователна.

Жалбата на частните обвинители е частично неоснователна.

С присъда № 260035 от 12.03.2021 г. постановена по нохд № 5288/17 г. СГС признава подс. Й. И. М. за невиновен в това, че на 2.06.2015 г. в 11,43 ч. в [населено място], парк /парк/ в близост до [улица], като непълнолетен, но можещ да разбира свойството и значението на извършеното и да ръководи постъпките си, умишлено умъртвил Г. В. И., по особено мъчителен за него начин, поради което и на основание чл. 304 от НПК го оправдал по повдигнатото му по чл. 116, ал. 1, т. 6, пр. 2, вр. чл. 115, вр. чл. 63, ал. 2, т. 1 от НК обвинение. Отхвърлил изцяло предявените от гражданските ищци граждански иски в размер на по 200 000 лв. за веки от тях, като недоказани.

По протест на прокурори от СГП и жалба на частните обвинители е образувано дело във САС. С присъда №17 от 25.10.2022 г. постановена по внохд № 351/21 г. САС отменил присъдата на СГС изцяло и вместо нея признал подс. Й. И. М. за виновен в това, че на 2.06.2015 г. в 11,43 ч. в [населено място], парк /парк/ в близост до [улица], като непълнолетен, но можещ да разбира свойството и значението на извършеното и да ръководи постъпките си, умишлено умъртвил Г. В. И., поради което и на основание чл. 115, вр. чл. 63, ал. 2, т. 2 от НК и във вр. чл. 54 от НК му наложил наказание лишаване от свобода в размер на шест години и шест месеца, като на основание чл. 304 от НПК го оправдал по чл. 116, ал.1, т. 6, пр. 2, вр. чл. 63, ал. 2, т. 1 от НК за това да е извършил престъплението по „особено мъчителен начин“.

На основание чл. 57, ал. 1, т. 2, б. „а“ от ЗИНЗС определил първоначален строг режим на изтърпяване на наказанието.

На основание чл. 59 от НК зачел предварителното задържане под стража и изпълняваната мярка за неотклонение „домашен арест“.

Осъдил на основание чл. 45 от ЗЗД подс. М. да заплати обезщетение на гражданските ищци А. Г. И. и В. П. И. в размер на по 150 000 лв. за всеки един от тях, считано от датата на деянието 2.06.2015 г., както и 12 000 лв. държавна такса за уважените размери на гражданските искове, като отхвърлил същите до пълния им размер от 200 000 лв. като недоказани.

По жалбата на подс. Й. М., в частта с която е заявено касационно основание по чл. 348, ал.1, т. 2 от НПК.

Оплакванията, с които е аргументирано касационното основание за допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, опорочили процеса на формиране на вътрешното убеждение на съда, не намират опора в материалите по делото. Осъдителната присъда срещу подс. Й. М. не почива на предположения, не се дължи на игнорирането на съществени възражения на защитата или превратно и едностранчиво обсъждане на доказателствения материал по делото. Изводите на въззивната инстанция за доказаност на авторството на деянието в лицето на подс. Й. М. са резултат от внимателен и задълбочен прочит на цялата доказателствена съвкупност, при съблюдаване на процесуалните правила за събиране и оценка на доказателствените материали, изключая показанията на св. Р.. Неоснователна като цяло е претенцията на защитата, че САС е поставил в основата на осъдителните си изводи недопустими доказателствени източници, игнорирайки експертните становища и част от доказателствата, като на този въпрос ВКС дължи обстоен отговор, тъй като той е пряко свързан с релевираното касационно основание.

Твърдението, че с използването на недопустим доказателствен източник, каквито са показанията на св. Р., съдът е нарушил чл. 6 от ЕКЗПЧ не държи сметка на следното : Практиката на ЕСПЧ по приложението на конвенцията не поставя знак на равенство между „несправедлив съдебен процес“ и използването на недопустими доказателства или такива, придобити по незаконен начин. Съдът дължи винаги преценка доколко допуснато нарушение при събирането на дадено доказателство в хода на разследването е съществено и влияние върху справедливостта на процеса, респективно подлежи ли на отстраняване или последващо валидиране. В решенията си по този въпрос ЕСПЧ затвърждава утвърдената практика, съгласно която, когато доказателствени материали са събрани при груби процесуални нарушения- те са недопустими и следва да бъдат изключени от доказателствената съвкупност. Като последица от това, не биха могли да послужат за установяване на релевантните за предмета на доказване обстоятелства. В конкретния случай това се отнася до показанията на св. Р., които са събрани в отклонение на чл. 105, ал. 2 от НПК и за това авторството на деянието не може да се изведе посредством тях. Въпреки това, възражението на защитата, че подсъдимият е лишен от провеждането на справедлив процес, поради недопустимото им използване и поради поставянето им в основата на осъдителната присъда е лишено от основание.

ВКС не споделя съображенията на решаващия съд, с които е защитил тезата за тяхната процесуална валидност, тъй като те са изолирани от съдебната практика и от закона. ВКС няма основание да отстъпи от разбирането, че използването на производни доказателства за установяване на правно значими факти по делото, извън предвидените три хипотези – с цел разкриване на първични доказателства, за проверка на първичните и за заместването им, тогава когато първоизточника им е погинал или когато той е недостъпен, представлява нарушение на процесуалния

закон и на принципа на „непосредственост“ в наказателния процес. В конкретния случай св. Р. е разпитана от СГС / л. 1074/, като на основание чл. 281, ал. 4 от НПК съдът е приобщил показанията и от ДП от 1.03.2017 г. / т. 7, л. 123-л. 124/, в които тя пресъздава станалата ѝ известна информация при проведената на 22.02.2017 г. беседа с М. М., в която той разказал за участието на брат си в извършване на престъплението в /парк/ на 2.06.2015 г. и съобщил, че ножа, с който е убито момчето е изхвърлен в шахта, близка до местопрестъплението. Те възпроизвеждат информация, получена от нея при тестова беседа, след проведено полиграфско изследване с М. М. в сградата на СДВР. Св. Р. е полицейски служител и работи като психолог в Института по психология, сектор „Криминална психология“. Тя е изготвила и подписала резултатите от полиграфското изследване №202103-001-04/02-108/ 8.03.20017 г. , провело се с М. М. по заявка рег. № 513р-14417/24.02.2017 г. на Директора на СДВР /л. 17, 18, том „секретно“ разсекретена класифицирана информация от ДП №164/15 г./ . Видно от материалите при провеждането му на М. М. са зададени следните въпроси :“1. Знаеш ли със сигурност кой намушка с нож човека от снимката в /парк/? , 2. Ти ли намушка с нож човека от снимката в /парк/? и 3. Ти присъства ли, когато намушкаха с нож човека от снимката в /парк/?“, които в психологически аспект изключват не принуденото и спокойно провеждане на разговора, поради насочването към определени обвинителни хипотези. На следващо място, макар М. М. да не е бил „задържан“, присъствието му в служебен кабинет в сградата на СДВР, оставянето му сам за около 15 минути, използваната тактика на водене на „беседата“, показването на снимки с трупа на убитото момче, предварително насочващите въпроси при полиграфския тест, с искане да изясни самоличността на заснетия от камерата мъж, задаването на въпроса- той ли е извършител на убийството, поставят под съмнение доброволността на съобщената от него информация, независимо, че към този момент нито той или подс. М. са притежавали някакво процесуално качество.

От приложените материали се установява, че една от работните версии в СДВР е била „евентуалната съпричастност на двамата братя в убийството“, като спрямо М. М. и Й. М. са поискани разрешения за експлоатиране на СРС по чл. 5 и чл. 6 от ЗСРС/. Такива са дадени от СГС на 10.10.2016 г., като резултатите от провеждането им не са налични по делото и не могат да допринесат за неговото решаване. Налични са само докладни записки на служители от съответния сектор, които не могат да бъдат предмет на обсъждане.

Проведената между Р. и М. М. среща тип „беседа“ в сградата на СДВР не може да се окачестви по друг начин, освен като служебна. Въпреки че М. М. не е бил задържан, не може да има съмнение, че контакта между инспектора от „Институт по криминална психология“ при СДВР –Р. и 18- годишния М. М. е официален, с оглед статута на полицейския служител и мястото на провеждането ѝ. Съобщеното на Р. при тази беседа от М. М., не може да се ползва, тъй като е в противоречие със законовия регламент по НПК. По този начин разследващите целят да използват получената информация и тя да стане част от доказателствения материал. По този начин се нарушават процесуалните права на подсъдимия, с оглед изричния отказ на неговия брат да свидетелства срещу него. Вярно е, че по отношение на Р. не е налице забраната по чл. 118, ал. 2 от НПК, тъй като тя не е участвала в производството в друго процесуално качество и не е извършила действия по разследването. В същото време обаче обстоятелствата, за които тя свидетелства, не са и станали известни при присъствие на процесуално следствени действия от кръга на визираните в чл. 118, ал.1, т. 3 от НПК, а при следтестовата беседа, проведена в служебно качество на Р., като психолог в СДВР.

В обсъждания аспект – за недопустимост на показанията на св. Р. е константната съдебна практика, според която проведените от полицейски служители „беседи“ със задържани, не са способ за събиране на доказателства, тъй като те не са събрани по предвидения в закона ред и като такива следва да бъдат изключени от доказателствената съвкупност, съгласно чл. 105, ал. 2 от НПК /Делото Д. М. срещу България жалба № 34 779/09 г. на ЕСПЧ, Р. №591/14 г. по н. д. 1902/13 г., Р. 290/16 г. по н. д. 956/16 г., Р № 26/18 г. по н. д. 25/18 г. Р42/18 г. по н. д. 25/18 г. всички на ВКС, НО и др./. В случая е необходимо да се посочи, че „следтестовата беседа“ не е нищо друго освен „полицейска беседа“, и в този смисъл казаното по- горе следва да важи и за тази форма на оперативна дейност. За това възпроизведените от служителка при СДВР сведения, станали й известни от М. М. при тази форма на контакт между двамата, не могат да се интерпретират като доказателство в подкрепа на обвинителната теза, както това е сторил въззивния съд. Впрочем показанията на Р. не могат да се ползват и защото възпроизвеждат производни доказателствени факти, съдържащи се в показанията на М. М., които от своя страна също не могат да се ползват, поради разпоредбата на чл. 121, ал. 1 от НПК. Поради тези причини ВКС не дължи отговор на възраженията за тяхната недостоверност и за наличието на противоречия с другите доказателствени материали.

Атакуваният съдебен акт съдържа ясни и убедителни съображения и категорични отговори на поставените от защитата възражения за това как е установено местоположението на подс. М. в района на пейките в /парк/ до конната база, с оглед обхвата на клетката № 01617, обслужила негов разговор преди часа на убийството, който не съвпада с обхвата на клетката № 57 151, в която попада пейката, където е открито тялото на Г. И., за разминаването между отразеното време на записите на камерите с реалното астрономическо време, маршрута на придвижването на подс. М., налице ли е съвпадение с информацията от разпечатките от мобилния оператор, по какъв начин е проведено разпознаването на подс. М. от негови съученици и учители.

Съдът е установил точния час на убийството - между 11,43,01 ч. – 11,43,24 ч., и е изяснил на какво се дължи разминаването между отразения час на охранителната камера на БНР пред паркинга на [улица],30,01 ч. до 11,30,21 ч., с часа от проведените разговори от мобилния телефон на жертвата. Дадени са ясни и убедителни отговори по този въпрос като е проследена хронологията на събитията за начина, по който св. К. –служител в сектор „Противодействие на престъпността“ при СДВР / л. 1268 от нохд и т.7 , л. 89 от ДП/ е извършил проверка за наличието на охранителни камери в района на престъплението и лично е констатирал отклонение от отразеното на записа време с реалното астрономическо такова от 13 минути и 12 секунди, когато е изгледал записа. Записът, като вещественно доказателство е приобщен към материалите по делото с протокол за доброволно предаване, при което в дисплея на записващото устройство и реалното астрономическо време към датата 2.06.2015 г. е констатирано същото разминаване. Това обстоятелство е изследвано с нужното внимание от видеотехническа експертиза №194-Ф, Компютърна № 2016/КСМ-038, и Комплексна видео техническа експертиза и са направени изводи, че с оглед точния момент на убийството и направеното заснемане от охранителната камера при БНР, деецът би следвало да се намира в района на местопрестъплението. Установени са точни географски координати на местопрестъплението - 42 градуса 41,142 северна ширина и 23 градуса и 19,982 източна дължина, което се намира в зоната на обхвата на мобилен оператор „мобилен оператор“, клетка № 57 151, с възможност обхвата да включва и част от клетка № 01617, отстояща на 600 м. от клетка № 57

151. В 11,27 ч. мобилният телефон на подсъдимия е бил регистриран в обхвата на клетка № 01617, разположена на трибуните на стадион „име“, обхващаща част от парка в югозападна посока. В 11,42 ч. телефонът бил в обхвата на същата клетка.

Тук е мястото да се посочи, че САС е дал отговор на възражението на защитата за различните обхвати на клетките – в която се намира пейката, на която е открито тялото на жертвата № 57 151 и местоположението на мобилния телефон на подсъдимия № 01617. Експертите ясно са посочили и САС коректно е документирал отговора им, че е възможно установените координати на пейката, попадащи в обхвата на клетка № 57 151 да включват и част от клетка № 01617 и за това да се регистрира обаждане от клетка № 01617 тогава, когато :1.клетката не работи, 2.претоварена е и 3. или лицето, чиито телефон се регистрира в обхвата ѝ, се движи в пространството към обхвата на покритие на клетка № 57 151 - от посока от Националния стадион „име“. Данните от мобилния оператор установяват движение на подс. М. с използвания от него мобилен телефон, именно в района на [улица], частта от парк /парк/ и трибуните на стадиона.

Лишен от основание е упрека на защитата, че съдът е пропуснал да отговори на възражението, че на записа от охранителната камера от БНР в 11,43,33 ч. /астрономическо време/ не е отразен подс. Й. М. , а друго лице. На л. 27- л. 30 в мотивите съдебният състав подробно се е спрял на доказателствата, въз основа на които е приел, че именно подс. М. е лицето, заснето в обхвата на охранителната камера, секунди след обаждането на Г. И. към св. Л. К. с думите : „Намушкаха ме“. Експертните заключения и доказателствата по делото установяват, че на записа е заснет мъж, който се движи първоначално със скорост 9,13 км. ч , а около средата на записа започва да тича със скорост от 10,25 км. ч. Първата поява на лицето е в 11,43,33 ч. , след което, имайки предвид скоростта на придвижването му, когато в 11,43,24 ч. И. е позвънял на св. К., заснетото лице се е намирало на 3 метра от мястото, където първоначално е заснето в кадър или на 9 метра от мястото, където е извършено убийството, което наред с останалите косвени доказателства по делото и показанията на съучениците на подсъдимия прави несъмнен извода, че във времеви интервал от 11,43,01 ч., когато е приключил първия разговор на И. със св. Л. К. до 11,43,24 ч., след второто му обаждане, подс. М. се е намирал на местопрестъплението. Заснетият мъж е с кестенява къса коса, облечен в черно яке, обут в син дънков панталон, и светлосини спортни обувки, имащи остър ръб на подметката. Ръстът му е 193 см., установен чрез проведен следствен експеримент с наслагване на кадри от записа. Действително разпознаването на подсъдимия от негови съученици и познати е направено по пол, телосложение, окосмяване, ръст, възраст, походка и др. Макар те да не са били достатъчни за извършване на лицева идентификация от експертите, изготвили ТЕ № 194-Ф/2015 г. /т. 2, л. 171-л. 186/, те са били достатъчни за идентификация на подс. М., поради следните съображения:

В показанията на свидетелите М., Н., Г., Л., Г., М., К., К., Т., Т., Д., С., Г. и др. депозираны пред СГС и тези приобщени по делото по съответния процесуален ред по чл. 281, ал. 4 от НПК се съдържа информация, индивидуализираща подсъдимия по следните признаци - ръста, формата на глава, носа, по косата, по профила на лицето, прическата, бакенбардите – отсечени високо горе, по тънките и дълги крака и характерните за придвижване и тичане действия на придърпване на панталона, скованите движения на ръцете, късият замах на ръцете, изпъчените гърди напред и леко приведена глава, които са особено отчетливи при тичане и са наблюдавани многократно и от свидетелите, с които подсъдимият е тренирал тенис.

Съдебният състав е отказал да цени като годин източник на доказателствени факти показанията на брата на подс. М. – М. М. от ДП / т. 7, 108-109 /, поради това, че в с. з. на 18.05.2018 г. /л. 269/ той е заявил, че ще се възползва от правото си да откаже да свидетелства по делото срещу своя брат. Като пряка последица от отказа на М. М. да свидетелства по делото се явява и невъзможността да бъдат обсъждани като годни писмени доказателствени средства по делото двата протокола от 22.02.2017 г. / т. 7 от ДП/ - за разпит на свидетел преди провеждане на разпознаването на ножа и протокола за разпознаване на предмети. Поради това не подлежат на обсъждане критиките на защитата, че съдът не бил констатирал разминавания в показанията на св. М. с информацията съдържаща се в протокола за оглед и изземване по отношение вида и размера на намерения в шахтата нож.

Възражението на защитата, че изводите на въззивния съд за авторството на деянието се основават на заключението на назначената СППЕ на подс. М. относно психологическия профил на извършителя на убийството, е дистанциран от обективния прочит на съдебния акт. Контролираният съдебен състав не е допуснал логическа грешка при анализа на посочената експертиза и не я е обсъждал като доказателство по делото, а я е ценил като способ за доказване, в съответствие със закона.

Не е останало извън вниманието на въззивния съд възражението на защитата за липсата на доказателства, че след деянието подсъдимият променил външния си вид и профила си във фейсбук и че не е ходил на училище, като тези обстоятелства са приети за установени след комплексен доказателствен анализ и въз основа на назначената техническа експертиза.

Извършеният на 22.02.2017 г. оглед на шахта в района на [улица]срещу БНР и изземването на намерения в нея нож не е компрометирано, като съставения протокол позволява чрез него да се установят релевантни за предмета на доказване факти. Без значение в случая е по какъв начин се е стигнало до провеждането му, тъй като законът не предвижда ограничение до кой момент това действие може да бъде проведено и не лимитира обстоятелствата, налагащи провеждането му. Резултатите от него могат да се ценят от съда, щом огледа е проведен в съответствие с изискванията на чл. 156 от НПК.

Воззивният съд е дал отговор на възраженията относно доказателствата касаещи начина на намиране и на приобщаване на ножа като веществено доказателство. Според съда изетия при огледа нож, описан подробно в протокола е средството, с което е извършено престъплението. В принципен план този извод не е с решаващо значение за изхода на делото, тъй като след изключване на показанията на св. Р., останалите доказателства не установяват връзката му с подсъдимия М..

Несподеляема е тезата на защитата за недопустимо използване на записите от охранителната камера на БНР, поради твърдение за тяхната неспособност като веществено доказателство да допринесат за установяване на релевантните по делото факти, поради неясен образ на записания на тях обект, което налагало те да се изключат от материалите по делото.

В конкретния случай, предадения запис от охранителната камера пред сградата на БНР на [улица]представлява веществено доказателство по смисъла на чл. 109, ал. 1 от НПК, което законосъобразно е приобщено към доказателствената маса по делото чрез протокол за доброволно предаване от 12.06.2015 г. Същият запис е изследван чрез техническа експертиза /т. 3 , л. 11-л. 25 от ДП/, която не е установила данни за неговото манипулиране. За това, без съмнение това веществено доказателство допринася за установяване на релевантните факти за

убийството в /парк/ на 2.06.2015 г., след като на него се съдържа информация за това, че в обхвата на камерата е попаднало лице, което се е отдалечило тичайки от мястото на убийството, броени секунди след неговото извършване. В свои решения ВКС е имал повод да отбележи, че този вид доказателства –записи от технически средства са „най-коректния и безпристрастен носител на доказателствена информация, защото запаметяват и възпроизвеждат реалността, без да са повлияни от субективни емоции и нагласи“ /Р. 368/11 г. по н.д. № 1778/11 г. на II НО на ВКС, Р 390/2009 г. н. д. 393/09 г., Р. 206/19 г. н. д. 913/18 г. , Р.180/20 г. по н. д. 834/20 г. и др. / и именно поради това, значението им за установяване на обективната истина не може да бъде отречено, на основание, че резолюцията на камерата не позволява кристален образ, който да бъде подложен на изследване по частни белези. От резултатите на техническата експертиза обаче става ясно, че макар да не може да бъде извършена лицева идентификация по експертен път, то е възможно извършване на разпознаване на заснетото лице по общи характеристики. Продължителността на записа за времето от 12 секунди, през което лицето преминава бързо / тичайки/ пред обектива на камерата е достатъчна за разпознаването на подс. М. от лица които го познават, по белези - ръст, походка, начин на придвижване, цвят на коса и оформени бакенбарди, форма на глава, телосложение, слаби долни крайници и сковани ръце, придърпване на панталон и др.

Изложените дотук съображения не дават основание да бъде споделена тезата на защитата, че в резултат от неправилна оценка на доказателствените материали, въззивният съд не е достигнал до обективната истина и е постановил осъдителна присъда, основаваща се на предположения. И след изключване от доказателствената съвкупност на показанията на св. Р., извода за доказаност на обвинението срещу подс. Й. М. е доказателствено защитен, тъй като по делото е налице верига от косвени убедителни и устойчиви доказателства, които позволяват да бъде направен несъмнен извод за авторството на престъплението :

- местонахождението на подсъдимия по време на извършване на деянието /съгласно проведен разговор в обхват на клетка № 01167, идвац от стадион „име“- намираща се гранично с клетка 57151 /където попада пейката, на която е седяла жертвата/,

- записът от охранителната камера на БНР, заснела подс. Й. М. в 11,43,24 ч. на 9 метра от пейката, идвайки от местопрестъплението,

- в това време от камерата, която е насочена към местопрестъплението не са засечени да преминават други лица,

- разпознаването на подс. М. от записите на камерите по пол, възраст, висок ръст, слабо телосложение, кафяв цвят къса коса, характерни отсечени бакенбарди, форма на главата и носа, походка, телодвижения при тичане и др.

- информацията за това, че подс. М. носел нож в себе си според показанията на св. С. и св. В. Г., кореспондираща със заключението на СМЕ за средството, използвано за извършване на убийството,

- промяната във външния вид на подс. М. и смяната на профилната му снимка във фейсбук, както и премахването на всички негови снимки на 3.06.2015 г.

В обобщение, след изложеното дотук, ВКС прецени, че релевираното касационно основание по чл. 348, ал. 1, т. 2 от НПК не е налично, тъй като изводите на съда по фактите и правото са изведени след прецизен доказателствен анализ, който удовлетворява въведения законов стандарт в чл. 303, ал. 2 от НПК и за това не са налице основания за отмяна на атакуваната присъда.

По жалбата на частните обвинители за неправилно приложение на материалния закон, с което е поддържано касационно основание по чл. 348, ал. 1, т. 1 от НПК.

Частните обвинители изразяват несъгласие с крайния извод на съда, който след като правилно е установил фактическата обстановка по делото е приел, че липсва квалифициращия признак от състава на престъплението „особено мъчителен начин“ - по чл. 116, ал. 1, т. 6, пр. 2 от НК и поради това е оправдал по него подс. М.. Изложените в жалбата съображения, придружени с извадки от съдебна практика на ВКС, не могат да бъдат отнесени към конкретната фактология по делото. Материалният закон е приложен правилно, като подс. М. е признат за виновен по чл. 115 от НК. Изводът за съставомерност на деянието по основния състав на престъплението „убийство“ е направен след комплексна оценка на доказателствата и съобразяване с относимата съдебната практиката, от която САС е открил ППВС № 2 /57 г. и ППВС №7/87 г., които създават ясни и задължителни критерии по приложимия закон. Изброените примери на лишаване от живот - чрез рязане на части от тялото, отрова, бавно задушаване, множество удари и др., като начини, с които деецът причинява изключителни страдания на жертвата, са посочени от въззивния съд за да илюстрират разликата им с начина, по който е умъртвен Г. И..

Подс. М. нанесъл с нож едно прободно порезно- нараняване по предната повърхност на гръдния кош в неговата лява долна третина, с успореден ход спрямо срединната линия на тялото с дълбочина на раневия канал от 13,5 см. по долната повърхност на гръдния кош, което е засегнало няколко важни органа - стомаха, задстомашната жлеза, черния дроб и десния бъбрек, достигнало е до междупрешления диск между втори и трети поясен прешлен и е довело до масивна кръвозагуба. Това е станало в 11,43 ч., като няколко минути след това на мястото пристигнала св. Л. К., пред която Г. И. издавал звуци, в опит да каже нещо, правил опит да диша, като малко след това в 11,47 ч. пристигнал св. М., който го заварил в безсъзнателно състояние. Гледката от агонизиращия пред очите на двамата свидетели техен приятел е била травмираща и ужасяваща за тях, но съгласно медицинските критерии, след този момент, Г. вече не е бил в състояние да преработва мисловно и съзнателно случващото се с него и да изпитва силни болки и нечовешки страдания.

Не всяко убийство, при което жертвата е изпитвала силни болки и страдания преди настъпването на нейната смърт, позволява квалифицирането на деянието по по-тежкия престъпен състав- „особено мъчителен начин“, тъй като следва да е доказано, че страданията са необичайни по своя интензитет и са неприсъщи за обикновеното настъпване на смъртта, при това, те трябва да са ясно съзнавани от извършителя на деянието, че начинът и средството, с които умъртвява жертвата ще ѝ причинят нечовешки мъки и страдания до настъпване на биологичния ѝ край. Съдебната практика по приложението на закона е устойчива в годините и съответна на закона / Р. №6/13 г. по н. д. № 2297/13 г. и Р. № 79/22 г. по н. д. № 248/22 г. и др./.

За да е налице посочената правна квалификация следва да бъде доказано по сигурен начин, че жертвата е била в състояние да възприема особените мъчения и да преживява психо емоционален стрес от случващото се. Казано кратко – необходимо е да е доказано, че жертвата е била в съзнание. Фактическите данни по делото не установяват по несъмнен начин, че И. е бил в съзнание през цялото време до настъпване на смъртта. Събитията са се развили почти светкавично, тъй като на 19-та минута в 12,02 ч., когато пристигнала Спешна медицинска помощ, И. вече е

бил мъртъв. Именно, поради кратковременното съзнателно състояние на жертвата от момента на пробождането му до изпадането му в безсъзнателно състояние и поради начина на причиняване на увреждането - с един удар, въззивният съд е приел липсата на квалифициращия признак „особено мъчителен начин“.

В заключение материалният закон е приложен правилно, с оглед законовия критерий свързан с начина и механизма на причиняване на смъртта, която е настъпила по типичен начин, с оглед липсата на несъмнени факти, сочещи на „особено мъчителен начин“ и такива открояващи конкретното деяние от останалите престъпления от този вид. Въпреки правните аргументи по -горе, остава верен извода на решаващия съд, че смъртта на Г. е била „мъчителна“, но в нейния чисто човешки аспект, тъй като макар и за няколко минути, той е изпитвал физически болки и е съзнавал неизбежния си край. Поради изложените съображения жалбата на частните обвинители с искане за отмяна на съдебния акт и за връщане на делото на въззивната инстанция за прилагане на закон за по- тежко наказуемо престъпление следва да остане без уважение.

По жалбите на адв. Л. и на частните обвинители А. И. и В. И., с които се поддържа касационно основание за явна несправедливост на наказанието по чл. 348, ал.1, т. 3 от НПК.

Жалбите на двете страни са неоснователни, поради следните съображения:

При определяне на размера на наказанието на подс. М. за извършеното от него престъпление, въззивният съд е съобразил законовата редукция по чл. 63, ал. 2, т. 2 от НК, с оглед навършената 16- годишна възраст на подс. М. към момента на извършване на деянието, която за престъплението по чл. 115 от НК е в границите от две до осем години лишаване от свобода. При индивидуализиране на наказателната санкция, съдът е констатирал превес на отегчаващите отговорността обстоятелства и липсата на изключително или многобройни смекчаващи такива по см. на чл. 55 от НК и за това е наложил наказание при условията на чл. 54 от НК, което е над средния размер от шест години и шест месеца лишаване от свобода.

Според адв. Л., наказанието на подс. М. е несправедливо високо и следва да бъде намалено, а според частните обвинители и техния повереник - адв. К., то е твърде снизходително и следва да бъде увеличено, което от своя страна налага присъдата да се отмени и делото да се върне на въззивния съд с указания.

Двете противоположни тези, с които се поддържа наличието на касационното основание, следва да бъдат отхвърлени, тъй като контролираният съд не е допуснал нарушения в дейността си по индивидуализиране на наказанието, което ВКС намира за справедливо.

При определяне на наказанието, въззивният съд е приел, че подсъдимият е проявил престъпна упоритост и дързост, които е обосновал с обстоятелствата, че престъплението е извършено в светлата част на денонощието, на публично място – парк, при незачитане на правото на живот и установения правов ред, безпардонност на поведението и без каквато и да е провокация от страна на пострадалия. Към проявената упоритост, съдът е добавил и хладнокръвието, с което извършителят се е освободил от средството на престъплението и последващото му поведение -предприемането на всички възможни действия за прикриване на участието си в престъпното посегателство над живота на 15-годишния младеж.

Касационната инстанция не се съгласява със защитата, че част от отчетените като отегчаващите отговорността обстоятелства били изведени като факти от състава на престъплението на базата на предположения. При осъществяване на

дейността по индивидуализиране на наказанието, обективно и безпристрастно, съдът е коментирал всички релевантни за приложението на чл. 54 от НК фактори, като отражение на събраните доказателства, без да е допуснал нарушения в логическата си дейност, които да дадат повод за намеса на ВКС.

От друга страна е вярно, че част от отчетените като отегчаващи отговорността обстоятелства – извършването на престъплението в светлата част на деня и в парк - не следва да предопределят по- високо наказание, защото престъпната упоритост не може да се изведе чрез тях, тъй като не те придават по- голяма тежест при обсъждане на степента на обществена опасност на деянието и дееца. С оглед времето и мястото на извършване на престъплението, те не разкриват извънредност или необичайност за този род престъпления, тъй като следва да се приеме, че лишаването от живот на всяко човешко същество винаги е укоримо деяние, без оглед на това къде и кога е извършено. В действителност, степента на обществена опасност на деянието и дееца и престъпната му упоритост, се разкриват чрез останалите характеристики на престъпната дейност, с оглед лисата на какъвто и да е повод, мотив или провокация от страна на жертвата, както и с оглед на това, че въпреки непълнолетната си възраст, подсъдимият е носил в себе си и в училище изключително опасно оръжие, което в крайна сметка използвал без причина срещу нищо неподозиращия проявата на агресия 15- годишен младеж.

Проявеното „хладнокръвие“ при укриването на средството не може да се отчете в негова вреда, защото не може да се очаква от подсъдимия да предприеме действия, с които да спомогне за собственото си разобличаване. На младата 16- годишна възраст на подсъдимия,/която е с две години повече от наказателнонеотговорната възраст/, на чистото съдебно минало и липсата на други противоправни прояви, отчетени от САС като смекчаващи отговорността обстоятелства, не би могло да се придаде по- голямо значение, тъй като те не установяват трайна във времето положителна характеристика за личността му или устойчива тенденция на правомерно поведение в обществото.

В заключение ВКС прие, че въззивният съд е проявил балансиран подход при комплексна оценка на личността на подсъдимия и степента на обществена опасност на деянието, поради което не са налични основания за корекция на определеното наказание – нито за неговото намаляване, нито за увеличаването му.

Изложените дотук съображения не дават основание да се приеме, че въззивният съд е изпълнил със съдържание релевираното в жалбите касационно основание по чл. 348, ал.1, т. 3 от НПК, тъй като е наложил на подс. М. наказание, което съответства на целите на закона и обществената опасност на деянието и дееца.

По жалбата на частните обвинители и граждански ищци в частта, касаеща размера на предявените от тях срещу подс. Й. М. граждански искове.

ВКС намира оплакването на А. и В. И. за несправедливост на определения размер на обезщетение на основание чл. 45 от ЗЗД за преживените от тях болки и страдания, в следствие трагичната и невъзвратима загубата на тяхното дете, за основателно. Предявените граждански искове от всеки един от тях по 200 000 лв. срещу подс. М. са доказани, както по основание, така и по размер, поради което въззивното решение в тази част следва да се измени, като се увеличи размера на присъденото обезщетение на гражданските ищци за претърпени неимуществени вреди – болки и страдания до неговия пълен размер. Няма никакво съмнение, че дори и този размер не може да обезвъзмезди в достатъчен материален еквивалент

преживяната загуба от родителите на техния 15- годишен син, нито може да обезщети преживените от тях болки и страдания, които те без съмнение, ще продължат да изпитват до края на живота си. В тази насока не е необходимо да се излагат допълнителни аргументи, освен посочените в мотивите на САС и развити подробно в касационната жалба, с които върховната касационна инстанция се съгласява напълно. За това, съобразно съдебната практика и принципът за справедливост, настоящият съдебен състав прецени, че следва да уважи претенцията на частните обвинители изцяло и да упражни правомощията си в чл. 354, ал. 2, т. 5 от НПК като увеличи присъденото от САС обезщетение на А. И. и В. И. от 150 000 лв. на 200 000 лв. за всеки от тях.

Подсъдимият следва да бъде осъден да заплати допълнителна държавната такса от 4% за разликата от уважените от САС и увеличени от ВКС граждански искове от по 2 000 лв. за всеки иск.

Мотивиран от изложеното и на основание чл. 354, ал. 2, т. 5 вр. чл. 354, ал. 1, т. 1 от НПК

Върховният Касационен съд - трето наказателно отделение

Р Е Ш И:

ИЗМЕНЯ ПРИСЪДА № 17 от 25.10.2022 г. постановена по внохд № 351/22 г. по описа на Софийски Апелативен съд, като увеличава размерите на уважените граждански искове, предявени от гражданските ищци А. Г. Г.-И. и В. П. И. срещу подс. Й. И. М. от по 150 000 лв. на по 200 000 лв. /двеста хиляди лева/ за всеки един от тях, ведно със законната лихва, считано от датата на деянието 2.06.2015 г. до окончателното им изплащане.

Осъжда подс. Й. И. М. да заплати 4% допълнителна държавна такса за разликата над 150 000 лв. до 200 000 лв. по гражданските искове, а именно по 2 000 лв. за всеки иск.

ОСТАВЯ В СИЛА ПРИСЪДАТА в останалата ѝ част.

Решението не подлежи на обжалване и протест.

Председател:

Членове: 1.

2.